

UNIUNEA EUROPEANĂ

POTENȚIALUL DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ ÎN DOMENIUL **INDUSTRIA ALIMENTARĂ** ÎN REGIUNEA Centru

Seria „Rapoarte privind
ecosistemele regionale de inovare”

Autori:
Medeea Petrovan, Sorin Ganea

Editori ai seriei de rapoarte:
Raluca Săftescu, Radu Gheorghiu,
Bianca Dragomir, Marius Mitroi, Adrian Curaj

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE&fiscodi

Septembrie 2018

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Cuprins

SERIA “RAPOARTE PRIVIND ECOSISTEMELE REGIONALE DE INOVARE”	2
SPECIALIZAREA INTELIGENTĂ CA PROCES	3
PRECIZĂRI METODOLOGICE	4
REZULTATELE ANALIZEI REGIONALE	7
A. Context: Domeniul Industria alimentară.....	7
B. Analiza multicriterială a domeniului Industria alimentară.....	12
REMARCI FINALE	19
NOTĂ DE ÎNCHEIERE ȘI MULȚUMIRI	20
BIBLIOGRAFIE	21

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Seria “Rapoarte privind ecosistemele regionale de inovare”

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul proiectului „Dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare 2014-2020”, cod SIPOCA 27, implementat de *Ministerul Cercetării și Inovării* (MCI) în parteneriat cu *Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, Cercetării, Dezvoltării și Inovării* (UEFISCDI) și *Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS)* în perioada august 2016 - iulie 2019 și co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA).

Documentul face parte dintr-o serie de rapoarte care au ca scop identificarea și analiza bazată pe evidențe a unor domenii în cadrul cărora se pot ulterior defini nișe de specializare inteligentă la nivelul fiecărei regiuni. Procesul, început în 2017 prin publicarea a două rapoarte pentru fiecare regiune (disponibile pe [pagina dedicată proiectului](#)), a fost adâncit prin analiza a 3-5 domenii și/sau subdomenii de granularitatea unor micro-ecosisteme locale de inovare.

Aceste rapoarte au avut la bază o metodologie comună, atât pentru faza de identificare a domeniilor, cât și pentru cea de analiză (vezi secțiunea Precizări metodologice).

Domeniile care fac obiectul acestor rapoarte nu sunt restrictive, ci reprezintă baza unei conversații la nivelul actorilor de inovare din regiune. Miza acestei conversații este ca actorii regionali și naționali:

- să identifice în cadrul acestor domenii relativ mari un set restrâns de nișe de specializare, care să le permită avansul substanțial în cadrul unor lanțuri globale de valoare adăugată;
- să identifice complementarități de interese și abilități, care să reprezinte baza unor colaborări efective;
- împreună cu autoritățile responsabile de finanțarea în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), să definească instrumente suport adecvate.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Specializarea inteligentă ca proces

„Specializarea inteligentă” reprezintă stindardul politicii industriale europene. Redusă la esențe, specializarea inteligentă vizează concentrarea resurselor financiare și a altor mecanisme de sprijin într-un număr limitat de domenii prioritare în care regiunile pot concura cu succes pe piețele internaționale.

La baza procesului de specializare inteligentă se află „descoperirea antreprenorială” - un proces bazat pe dovezi (*evidence-based*), participativ și iterativ (repetat periodic) de identificare, la nivel regional, a domeniilor cheie de competitivitate. Acestea urmează să fie susținute financiar în special prin scheme de sprijin pentru inovare. La nivel european, finanțarea pentru specializări inteligente pentru ciclul 2014-2020 este de aproximativ 120 mld euro, ceea ce face din această politică cel mai mare experiment de politică industrială din istorie (Radosevic et al., 2016).

Acest demers se bazează pe ideea că *regiunile* „dețin cunoașterea despre sistemele locale de inovare și pot mobiliza actorii economici către un scop comun” (EC, 2012, p12). Ca atare, noua politică industrială păstrează în plin plan forțele pieței și ale antreprenoriatului privat, acordând guvernelor „rolul strategic și de coordonare în sfera productivă dincolo de simpla asigurare a dreptului de proprietate, a respectării acordurilor contractuale și a stabilității macroeconomice” (Rodrik, 2004, p.3).

În România a avut loc în 2013 un amplu proces participativ (www.cdi2020.ro), care a dus la identificarea unor priorități de specializare inteligentă la nivel național. Prioritățile au fost incluse în *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020*. În același timp, majoritatea regiunilor și-au elaborat strategii regionale de inovare (RIS3) pentru ciclul de finanțare care se încheie în 2020.

Continuarea demersului de descoperire antreprenorială, prin definiție unul care se desfășoară iterativ, este extrem de importantă în vederea revizuirii periodice a priorităților identificate. Revizuirea este necesară atât datorită oportunităților economice și tehnologice emergente și dinamicii economiilor locale, cât și în urma experienței câștigate în cadrul priorităților finanțate. Este de așteptat ca o bună parte din revizuire să ducă la adâncirea specializării, prin definirea mai clară a unor nișe care permit o poziționare superioară în lanțurile globale de valoare adăugată.
Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Descoperirea antreprenorială are, în afară de rezultatele din planul politicilor publice, beneficii importante de proces: actorii inovativi locali sunt stimulați să exploreze opțiuni strategice și soluții de colaborare. Prea adesea, specializarea inteligentă este înțeleasă ca fiind primordial sau chiar exclusiv asociată unei liste de priorități în finanțarea publică prin fonduri structurale. Prin demersul acestui proiect, se încearcă în primul rând crearea unei culturi a dialogului de descoperire antreprenorială la nivel regional și național. Acest dialog pleacă de la motivațiile strategice ale actorilor economici și de cercetare, de la nevoile lor de colaborare și duce, în final, la adecvarea periodică a instrumentelor de sprijin care le sunt destinate.

Precizări metodologice

Raportul de față reflectă analiza informațiilor culese în perioada ianuarie 2017 - august 2018, prezentând dinamica domeniului Industria alimentară în regiunea Centru. Selectarea acestui domeniu, alături de altele din regiune, a avut la bază o analiză atât a actorilor cu potențial de inovare, cât și mai larg a agenților economici de pe plan local, precum și a unor factori istorici specifici zonei.

Analiza propriu-zisă este structurată pe șapte criterii considerate relevante pentru evaluarea potențialului domeniului de a deveni specializare inteligentă în regiune, respectiv: importanța domeniului în economia regională, piața, intensitatea de inovare în domeniu, disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu, valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul), nivelul de colaborare între actori, gradul de sofisticare tehnologică.

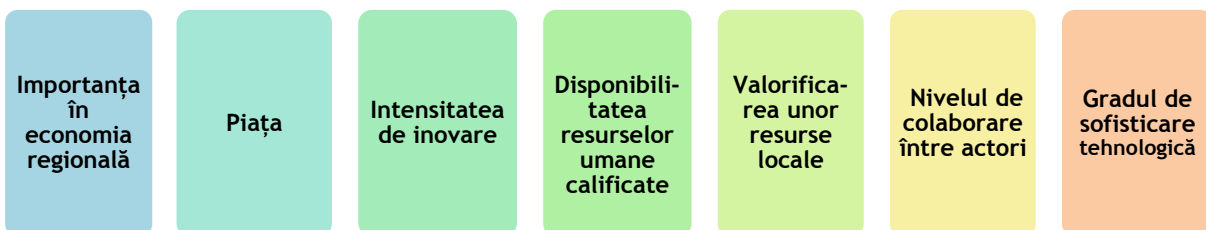

Figura 1. Criterii folosite pentru analiza domeniilor selectate

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Pentru fiecare dintre aceste criterii s-a dezvoltat o serie de argumente care să permită o evaluare a domeniului bazată pe evidențe. Astfel, aceste argumente fac referire atât la informații statistice (cum ar fi numărul de firme, cifra lor de afaceri, valoarea exporturilor), performanțe punctuale (precum investiții majore, inovații sau produse de top), tendințe internaționale relevante (dinamica de piață europeană sau globală, noi valuri tehnologice), cât și la opinii exprimate de reprezentanți ai mediului de afaceri privind dinamica ecosistemului regional aferent domeniului.

Pentru colectarea acestor informații, autorii acestui raport au efectuat o cercetare aprofundată a surselor de tip statistic, a studiilor disponibile și chiar a presei, au realizat o hartă a actorilor relevanți (companii cu activități inovative, investitori și finanțatori, organizații suport, universități și institute de cercetare-dezvoltare, organizații cu rol catalizator, reprezentanți ai societății civile, autorități publice relevante în domeniu), urmată de interviuri semi-structurate cu o parte dintre aceștia.

Informațiile colectate au fost transformate în argumente punctuale, fiecare fiind susținut de surse și evaluat ca importanță pe o scară de la 0 la 5. Acest demers a permis agregarea unor scoruri per criteriu și, în final, per domeniu.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

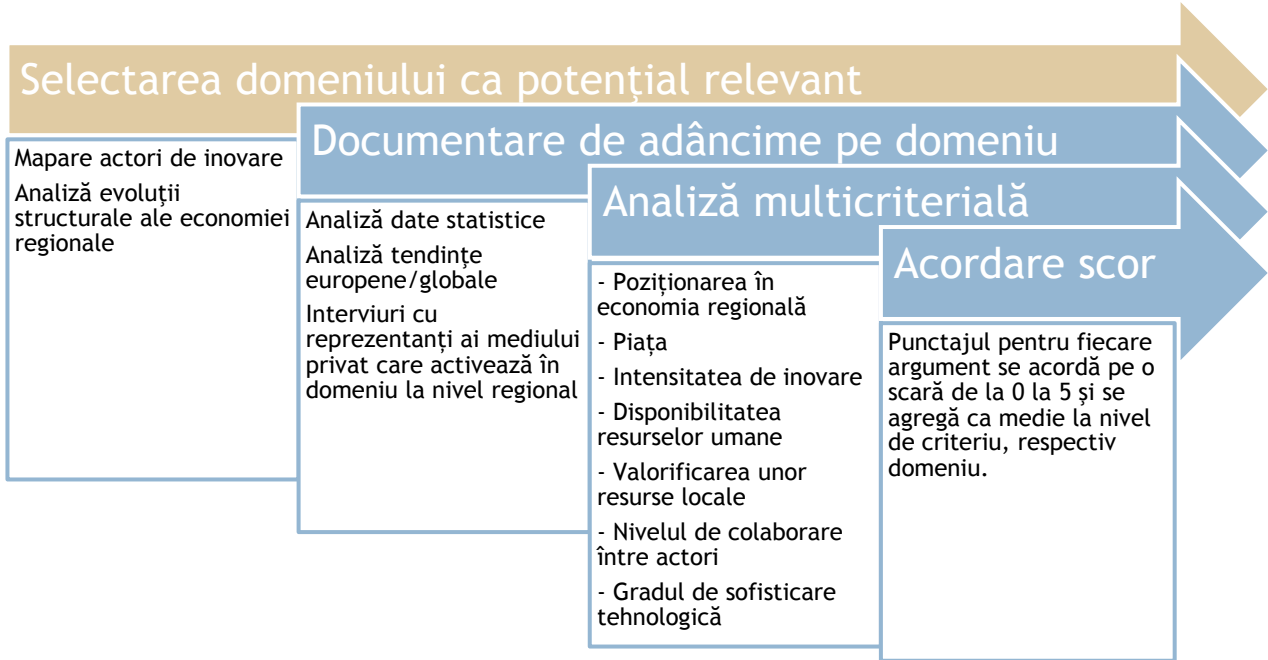

Figura 2: Etapele analizei domeniilor

Urmare a acestei metodologii, raportul cuprinde o descriere istorico-contextuală a domeniului Industria alimentară în regiunea Centru, urmată de tabelul de argumente asociate fiecărui criteriu și, în final, de o reprezentare grafică sintetică a scorurilor obținute per criteriu pentru domeniul în discuție.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Rezultatele analizei regionale

A. Context: Domeniul Industria alimentară

A. Domeniul și istoria sa pe plan local

Definirea domeniului:

Analiza potențialului de specializare inteligentă a industriei alimentare în Regiunea Centru este realizată la nivelul următoarelor coduri CAEN: 1011 - Prelucrarea și conservarea cărnii; 1012 - Prelucrarea și conservarea cărnii de pasăre; 1013 - Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre); 1020 - Prelucrarea și conservarea peștelui, crustaceelor și moluștelor; 1031- Prelucrarea și conservarea cartofilor; 1032 - Fabricarea sucurilor de fructe și legume; 1039 - Prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor n.c.a.; 1041 - Fabricarea uleiurilor și grăsimilor; 1042 - Fabricarea margarinei și a altor produse comestibile similare; 1051 - Fabricarea produselor lactate și a brânzeturilor; 1052- Fabricarea înghețatei; 1061- Fabricarea produselor de morărit; 1062- Fabricarea amidonului și a produselor din amidon; 1071- Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie; 1072- Fabricarea biscuiților și pișcoturilor; fabricarea prăjiturilor și a produselor conservate de patiserie; 1073 - Fabricarea macaroanelor, tăițeiilor, cuș-cuș-ului și a altor produse făinoase similare; 1081- Fabricarea zahărului; 1082 - Fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase; 1083 - Prelucrarea ceaiului și cafelei; 1084 - Fabricarea condimentelor și ingredientelor; 1085 - Fabricarea de mâncăruri preparate; 1086 - Fabricarea preparatelor alimentare omogenizate și alimentelor dietetice; 1089 - Fabricarea altor produse alimentare n.c.a.; 1091- Fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor de fermă; 1092- Fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor de companie.

Dimensiunea domeniului:

Industria alimentară este formată, la nivelul regiunii Centru, din 775 firme active care au cel puțin 1 angajat, cu 25 de firme peste media națională, de 750 de firme, înregistrată în acest sector de activitate.

În perioada 2013-2016, cifra de afaceri înregistrată la nivel regional în Industria Alimentară a avut o creștere medie de 10%, în perioada 2013-2016 înregistrând o creștere de 33%, de la 4392,6 la 5842,7 mil. lei). Această creștere a cifrei de afaceri a fost susținută în perioada 2012-2016 în special de județele Covasna (creștere a cifrei de afaceri cu 50%), Brașov (creștere cu 45%) și Harghita (creștere cu 42%). Cele mai mari rate de creștere anuală a cifrei de afaceri au fost înregistrate în județele Covasna (rată de creștere de 16% anual), Brașov (14% anual) și Harghita (11% anual).

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Sectoarele predominante în Regiunea Centru pentru Industria alimentară sunt: Fabricarea produselor și brânzeturilor, cu 31% pondere a CA din total industrie regională la nivelul anului 2016; Prelucrarea și conservarea cărnii, cu un procent de 19% din total industrie raportat la CA 2016 și, cu 14%, sectorul de fabricare a pâinii, dulciurilor și produselor de patiserie. Restul sectoarelor dețin ponderi ale CA înregistrate de sub 5%, în raport cu CA la nivelul industriei alimentare din Regiunea Centru, anul 2016.

În perioada 2013-2016, profiturile înregistrate în industria alimentară la nivelul Regiunii Centru au crescut cu 310%, cea mai mare creștere (de 336%) fiind înregistrată în perioada 2014-2015, până la 260,3 milioane lei în anul 2016.

În perioada 2013-2016, numărul salariaților din industria alimentară a crescut, în Regiunea Centru, cu 21%, creșterea fiind susținută în primul rând de județul Brașov (creștere de 44%), județul Sibiu (24%) și Covasna (23%).

În fiecare an, universitățile și instituțiile de învățământ superior din Regiunea Centru pregătesc tineri absolvenți specialiști, care să devină activi în industrie: în regiune există 35 de Programe de formare profesională (licență, masterat, doctorat) în industria alimentară.

Un aport semnificativ în procesul de pregătire a resursei umane îl are și mediul privat, angajații putând beneficia de programe de formare plătite de către compania pentru care lucrează sau de către alte organizații de specialitate astfel încât să-și poată dezvolta abilitățile în acest domeniu.

Actori de business:

Pe piața regională activează firme mari, cunoscute pentru brandurile dezvoltate, care dețin poziții de lider pe piața regională.

Cele mai importante segmente de piață, la nivel regional, care contribuie semnificativ la poziționarea sectorului la nivel național, sunt fabricarea de produse lactate și brânzeturi și fabricarea, prelucrarea și conservarea produselor din carne:

- 4 dintre liderii regionali în industria alimentară, care realizează împreună o CA de 1410,32 mil lei în 2016, activează în domeniul fabricării de produse lactate și brânzeturi. Aceștia sunt: ALBALACT SA, FABRICA DE LAPTE BRASOV SA, ELIT SRL, HOCHLAND ROMANIA SRL, TEREOS ROMANIA SA, COVALACT SA; Regiunea Centru este lider național în activitatea de fabricare a produselor lactate și a brânzeturilor: cifra de afaceri produsă în 2016 este de 1842.2 milioane lei, de 3 ori mai mare decât CA înregistrată în Regiunea N-E situată pe locul 2 (cu 601.6 milioane lei). Poziția se păstrează și în ceea ce privește ocuparea, pe această nișă de activitate activând, în regiune, 4268 de persoane (media națională: 1765 persoane)
- 4 dintre primii 10 lideri regionali, care realizează împreună o CA de 792,24 mil lei în 2016, activează în domeniul prelucrării și conservării cărnii, precum și a
Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

fabricării produselor din carne; Aceștia sunt: ELIT SRL, SERGIANA PRODIMPEX SRL, AGRISERV EUROPA MEAT SRL.

Regiunea Centru se situează pe primul loc la nivel național pentru activitatea de Prelucrare și conservare a cărnii în ceea ce privește ocuparea, pe această nișă de activitate activând, în regiune, 4268 de persoane (media națională: 1765 persoane). De asemenea, tot în Regiunea Centru se înregistrează nivelul cel mai ridicat de profit realizat în raport cu datele înregistrate pe alte regiuni la nivelul anului 2016, respectiv 66.3 milioane lei.

Actori non-business:

În Regiunea Centru există 3 Institute de Cercetare, dezvoltare și inovare care vizează și Industria alimentară: Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Cartof și Sfeclă de Zahăr Brașov, Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Pajiști Brașov, Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Montanologie Cristian; .

În Sibiu, există Centrul de Cercetare pentru Biothenologii și Inginerii Alimentare ce are ca obiect principal de activitate cercetarea fundamentală și aplicativă în domeniul de Biotehnologii și Inginerii Alimentare, activitatea de cercetare științifică desfășurându-se prin intermediul programelor, sub-programelor, temelor de cercetare-dezvoltare și activităților inițiate de Centrul de Cercetare - Univeristatea Lucian Blaga din Sibiu și cuprinse în planul instituțional. În prezent, centrul are în implementare 2 proiecte cu termene de finalizare în perioada 2019-2020, iar la nivel regional, în perioada 2011-2017 au fost implementate peste 30 de proiecte de cercetare-inovare cuprinse în planul sectorial al Ministerului Agriculturii și dezvoltării Rurale (MADR) în domeniul agroalimentar.

Pe lângă aceste proiecte, un aport semnificativ pentru creșterea intensității de inovare în domeniu, este reprezentat de activitățile proprii de cercetare-dezvoltare derulate de actorii privați activi în acest sector de activitate: în regiune, a fost identificat până în prezent un număr de 8 firme care are o latură activă de Cercetare-Inovare.

O altă componentă importantă a playerilor non-business este reprezentată de clustere: clusterul AGROFOOD a fost format în anul 2011 și este unul dintre cele mai cunoscute clustere regionale, reunind producători din industria cărnii, laptelui, panificației și îmbutelierii apelor minerale, agricultori, dar și centre de cercetare și inovare, instituții de specialitate, universități, asociații profesionale, instituții bancare și de consultanță și autorități publice locale.

Performanțe deosebite:

Regiunea Centru deține o poziție favorabilă în ceea ce privește numărul de branduri dezvoltate în acest sector de activitate: conform analizei sectorului agro-alimentar din Regiunea Centru, realizată de ADR Centru, în urma unui studiu realizat de Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLȚĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

compania de cercetare Unlock Market Research, reiese că din cele 100 cele mai puternice branduri românești, 14 sunt branduri din industria alimentară a Regiunii Centru, cu mențiunea includerii în sector a industriei băuturilor. Brandurile menționate în Regiunea Centru sunt: Borsec, Perla Harghitei, Covalact, Zuzu, Biborțeni, Bunătăți de la Bunica, Pateu Bucegi, Delaco, Scandia, Fulga, Jidvei, DeAlbalact, Transavia și Ciucaș.

De asemenea, Regiunea Centru se poziționează foarte bine în ceea ce privește recunoașterea, la nivel european, a produselor și rețetelor culinare originare: din totalul de 542 de produse tradiționale din Registrul Național al Produselor Tradiționale, 45%, respectiv 242 de produse tradiționale, sunt din cele șase județe ale Regiunii Centru.

Liderii regionali în domeniu operează cu linii de producție complet automatizate și de ultimă generație datorită investițiilor continue în dezvoltarea și modernizarea capacității de producție și utilizarea tehnologiilor avansate de procesare, combinate cu metodele tradiționale de obținere a produselor lactate.

Industria alimentară are capacitatea de a se dezvolta fructificând, într-o pondere semnificativă, resurse disponibile la nivel regional. De asemenea, acesta este susținut și de factorii de macromediu ai firmelor active în sector, populația fiind atașată de consumul produselor care compun acest sector al industriei alimentare.

B. Contextul internațional

În anul 2017, industria alimentară (care conține în statisticile europene și industria băuturilor), a generat la nivelul Uniunii Europene o cifră de afaceri de 1,098 miliarde euro, implicând un număr de 4.24 milioane de persoane angajate.

Această cifră de afaceri a fost generată în proporție de 90% pe piața europeană unică, fiind înregistrate exporturi de 102 miliarde Euro și importuri de 71.9 miliarde Euro.

Industria alimentară este cel mai mare sector al industriei prelucrătoare din UE în ceea ce privește locurile de muncă și valoarea adăugată. Aceasta reprezintă totodată și un plus în comerțul cu țările din afara UE, existând un excedent comercial important în comerțul cu alimente. În ultimii 10 ani, exporturile UE de alimente și băuturi s-au dublat, ajungând la peste 90 de miliarde de euro și contribuind la un sold pozitiv de aproape 30 de miliarde de euro.

Legislația UE privind produsele alimentare este foarte armonizată, iar sectorul beneficiază în mod semnificativ de oportunitățile oferite de piața unică a Uniunii Europene. În același timp, însă, sectorul se confruntă cu anumite provocări atât pe piețele internaționale, cât și pe cele europene.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Comisia Europeană se străduiește să îmbunătățească competitivitatea sectorului alimentar din UE și funcționarea pieței unice pentru alimentație, precum și să creeze noi oportunități comerciale pentru produsele alimentare, prin diverse negocieri comerciale și dialoguri cu țările terțe.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UE fiscdi
INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

B. UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

B. Analiza multicriterială a domeniului Industria alimentară

Criteria	Argumente	Surse date	Scor	Medie Criteriu
C1. Importanța domeniului în economia regională	În perioada 2013-2016, cifra de afaceri înregistrată la nivel regional în Industria Alimentară a avut o creștere medie de 10%, în perioada 2013-2016 înregistrând o creștere de 33%, de la 4392,6 la 5842,7 mil. lei	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma listăfirme.ro	+4	+3,6
	În anul 2016, industria alimentară a generat, pentru Regiunea Centru, o cifră de afaceri de 5842,7 mil. de lei, cu apx.11% peste media națională înregistrată în acest sector (respectiv 5277,8 mil lei)	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma listăfirme.ro	+5	
	În perioada 2013-2016, profiturile înregistrate în industria alimentară la nivelul Regiunii Centru au crescut cu 310%, cea mai mare creștere (de 336%) fiind înregistrată în perioada 2014-2015	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma listăfirme.ro	+5	
	Ponderea exporturilor din industria alimentară în total exporturi nu este semnificativă, producția acoperind în mare parte consumul intern. Balanța comercială este totuși pozitivă	ADR Centru, Strategia de specializare inteligentă, 2017, p53	+1	
	La nivel Regional, Județul Covasna este în topul clasamentului privind ponderea exporturilor din industria alimentară, în anul 2015 depășind de peste 3 ori nivelul național și de 5 ori nivelul regional. Este urmat de județul Alba și de județul Harghita, care nu depășesc ponderea națională, dar sunt totuși peste cea regională	ADR Centru, Strategia de specializare inteligentă, 2017, p53	+3	
	Pe piața regională activează firme	ADR Centru, Strategia de specializare	+4	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	<p>mari, care sunt cunoscute pentru brandurile dezvoltate și dețin poziții de lider pe piața regională. De exemplu: ALBALACT SA (lider regional, cu o CA de 527,92 mil lei în 2016), ELIT SRL, SUPREMIA GRUP SRL, SOLINA ROMANIA SA (județul Alba), AVICOLA BRASOV SA, PRODLACTA SA, CARMOLIMP SRL, DACIA PLANT SRL, SERGIANA PRODIMPEX SRL, AGRISERV EUROPA MEAT, FABRICA DE LAPTE BRASOV SA (locul 2 regional, cu o CA de 370,42 mil lei la 2016) (județul Brașov), HOCHLAND ROMANIA SRL, TEREOS ROMANIA SA (județul Mureș), COVALACT (jud. Covasna), SCANDIA FOOD SRL (județul Sibiu) etc.</p>	<p>inteligentă, 2017, p53</p>		
C2. Piața	<p>14% din cele mai puternice 100 de branduri românești aparțin Industriei Alimentare din Regiunea Centru. În urma unui studiu realizat de compania de cercetare Unlock Market Research, care vizează măsurarea puterii mărcilor românești din perspectiva investiției de încredere și afectivitate care le este acordată de către consumatori (fără indicatori comerciali sau financiari culeși), reiese că din cele 100 cele mai puternice branduri românești, 14 sunt branduri din industria alimentară a Regiunii Centru, cu mențiunea includerii în sector a industriei băuturilor. Brandurile menționate în Regiunea Centru sunt: Borsec, Perla Harghitei, Covalact, Zuzu, Biborțeni, Bunătăți de la Bunica, Pateu Bucegi, Delaco, Scandia, Fulga, Jidvei, DeAlbalact,</p>	<p>ADR Centru, Strategia de specializare inteligentă, 2017, p.50</p>		+4,33
			+4	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	<p>Transavia și Ciucaș. 4 dintre liderii regionali în industria alimentară, (care realizează împreună o CA de 1410,32 mil lei în 2016) activează în domeniul fabricării de produse lactate și brânzeturi, o nișă aflată în creștere la nivel regional; Aceștia sunt: ALBALACT SA, FABRICA DE LAPTE BRASOV SA, ELIT SRL, HOCHLAND ROMANIA SRL, TEREOS ROMANIA SA, COVALACT SA;</p>	<p>Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma <i>listăfirme.ro</i></p>	<p>+3</p>	
	<p>Industria alimentară este formată, la nivelul regiunii Centru, din 775 firme active, care au cel puțin 1 angajat, cu 25 de firme peste media națională înregistrată în acest sector</p>	<p>Calcul din date de la Registrul Comertului</p>	<p>+4</p>	
	<p>Regiunea Centru se situează pe primul loc la nivel național pentru activitatea de Prelucrare și conservare a cărnii: în ceea ce privește ocuparea, pe această nișă de activitate activează, în regiune, 4268 de persoane (media națională: 1765 persoane).</p>	<p>Calcul din date de la Registrul Comertului</p>	<p>+5</p>	
	<p>În Regiunea Centru se înregistrează nivelul cel mai ridicat de profit realizat în raport cu datele înregistrate pe alte regiuni la nivelul anului 2016, respectiv 66.3 milioane lei pentru activitatea de Prelucrare și conservare a cărnii:</p>	<p>Calcul din date de la Registrul Comertului</p>	<p>+5</p>	
	<p>Regiunea Centru este lider național în activitatea de fabricare a produselor lactate și a brânzeturilor: - cifra de afaceri produsă în 2016 este de 1842.2 milioane lei, de 3 ori mai mare decât CA înregistrată în Regiunea N-E situată pe locul 2 (cu 601.6</p>	<p>Calcul din date de la Registrul Comertului</p>	<p>+5</p>	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	<p>milioane lei).</p> <p>În ceea ce privește ocuparea, pe această nișă de activitate activează, în regiune, 4268 de persoane (media națională: 1765 persoane)</p>			
C3. Intensitatea de inovare în domeniu	<p>În regiune există 3 Institute de Cercetare, dezvoltare și inovare care vizează și Industria alimentară: Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Cartof și Sfeclă de Zahăr Brașov, Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Pajiști Brașov, Institutul de Cercetare - Dezvoltare pentru Montanologie Cristian;</p>	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27	+4	+3,4
	<p>În regiunea Centru, în perioada 2011-2017 au fost implementate peste 30 de proiecte de cercetare-inovare cuprinse în planul sectorial al Ministerului Agriculturii și dezvoltării Rurale (MADR) în domeniul agroalimentar</p>	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27	+4	
	<p>În Regiunea Centru a fost identificat până în prezent un număr de 8 firme care au o latură activă de Cercetare-Inovare și dețin infrastructură proprie de CDI</p>	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27	+3	
	<p>După anul 1990, din 121 de unități de cercetare agricolă au mai rămas active mai puțin de 50, iar numărul de cercetători a scăzut de la 2.050 în anii 90 la mai puțin de 600 în prezent la nivel regioanl</p>	Revista Agrofood, 2017	+1	
	<p>În domeniul industriei alimentare, inovarea se remarcă în special în soluțiile de ambalare a produselor. De exemplu, liderul regional, Albalact, este cel care a adus pe piață ambalaje noi, moderne și practice care au</p>	Raport Albalact	+5	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	sprijinit substanțial dezvoltarea vânzărilor			
C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	Industria alimentară crează, la nivelul Regiunii Centru, un număr de 23216 locuri de muncă la nivelul anului 2016, cu 35% peste față de media națională înregistrată în acest sector (de 17246 de locuri de muncă)	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma <i>listăfirme.ro</i>	+4	+3
	În perioada 2013-2016, numărul salariaților din industria alimentară a crescut, în Regiunea Centru, cu 21% , creșterea fiind susținută în primul rând de județul Brașov (creștere de 44%), urmat de județul Sibiu (24%) și Covasna (23%).	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma <i>listăfirme.ro</i>	+3	
	Numărul locurilor de muncă create în domeniul industriei alimentare a crescut, la nivel regional, cu o medie de 6% anual în perioada 2012-2016, cea mai mare creștere fiind înregistrată în perioada 2015-2016 (creștere de 9%)	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27, pe baza datelor achiziționate de pe platforma <i>listăfirme.ro</i>	+3	
	În regiunea Centru există 35 de Programe de formare profesională (licență, masterat, doctorat) și continuă în industria alimentară . În fiecare an, universitățile și instituțiile de învățământ superior din Regiunea Centru pregătesc tineri absolvenți specialiști.	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27	+3	
	Angajații pot beneficia de programe de formare plătite de către compania pentru care lucrează sau de către alte organizații de specialitate astfel încât să-și poată dezvolta abilitățile în acest domeniu	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27	+3	
C5. Valorificarea unor resurse locale	Există produse și rețete culinare	ADR Centru, Strategia de specializare	+3	+2

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

(alte decât cele umane, dacă este cazul)	originare din Regiunea Centru recunoscute la nivel european: din totalul de 542 de produse tradiționale din Registrul Național al Produselor Tradiționale, 45%, adică 242 de produse tradiționale, sunt din cele șase județe ale Regiunii Centru;	inteligentă, 2017		
	Firmele din acest sector nu dezvoltă suficiente proiecte de marketing modern, ceea ce face ca producția să existe, dar profitul rămâne unul foarte scăzut	Revista Agrofood, 2017		+1
	Vânzările online de alimente au crescut în 2017 cu 30%, tendință care poate fi integrată și la nivel regional în ceea ce privește abordarea procesului de vânzări	Agrofood.ro, 2017		+3
	În regiune, există inițiative care să contribuie la creșterea nivelului de conștientizare a impactului sectorului și a necesității dezvoltării sustenabile, inițiativele fiind descrise pe paginile web ale universităților din regiune.	ULBS Sibiu, 2016		+1
C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	Există proiecte de colaborare între mediul public și privat în vederea dezvoltării domeniului și a politicilor regionale existente	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27		+2
	În regiune, există Clusterul Agrofood (din 2011 - acoperă industria alimentară) și Clusterul Ecoturism (din sin 2012 - acoperă zona produselor tradiționale), cluster care are un rol activ în menținerea unei colaborări active în ecosistemul regional	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27		+5
	În regiune, există proiecte de colaborare derulate între mediul universitar din România și cel internațional, cu implicarea sectorului	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27		+2

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	privat			
C7. Gradul de sofisticare tehnologica	Inovațiile și investițiile continue, în contextul favorabil al pieței, conduc la creșterea vânzărilor de produse realizate în industria alimentară	Economica.net, 2018	+2	+3
	Liderii regionali în domeniu operează cu linii de producție complet automatizate și de ultimă generație datorită investițiilor continue în dezvoltarea și modernizarea capacității de producție și utilizarea tehnologiilor avansate de procesare, combinate cu metodele tradiționale de obținere a produselor lactate	Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului Sipoca 27	+4	

Tablul 1: Argumentarea detaliată a potențialului domeniului Industria alimentară în regiunea Centru

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Remarci finale

Potențialul domeniului Industria Alimentară de a fi specializare inteligentă este prezentat sintetic în Figura 3 și Tabelul 1 de mai sus.

Figura 3 prezintă evaluarea autorilor asupra argumentelor grupate pe cele șapte criterii specifice de analiză.

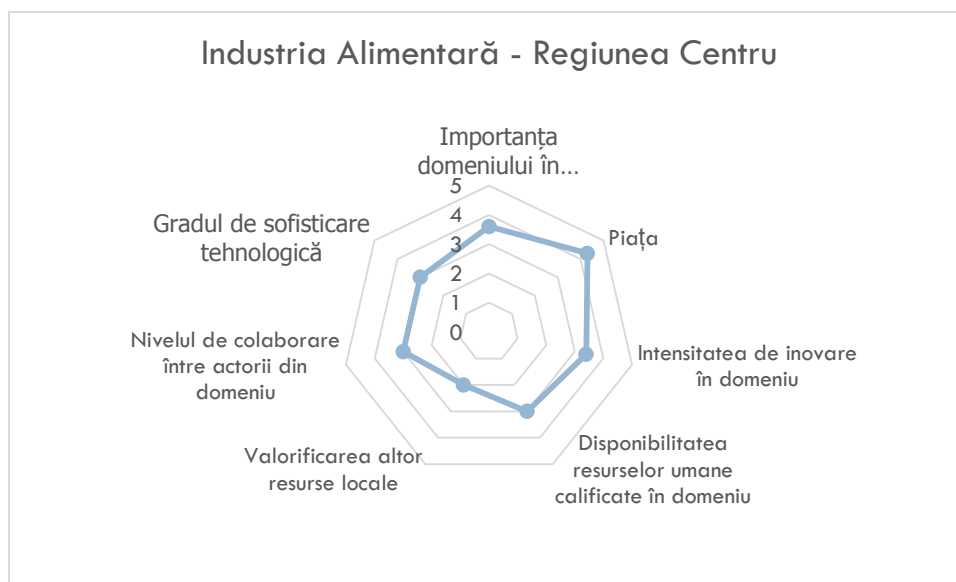

Figura 3: Evaluarea autorilor asupra argumentelor grupate pe cele șapte criterii specifice de analiză

Așa cum se observă, punctele tari ale domeniului sunt relaționate criteriilor legate de Importanța domeniului în economia regională și piața, în timp ce provocările sunt asociate gradului de colaborare între actorii din domeniu și gradului de sofisticare tehnologică. Performanțele economice înregistrate până în prezent în acest domeniu, notorietatea în piață națională a companiilor din acest domeniu și accesul la resurse locale în vederea dezvoltării considerăm că ne confirmă potențialul Industriei Alimentare de a fi un un domeniu de specializare inteligentă în Regiunea Centru.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

uefiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVA
PENTRU FINANTAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETARII
DEZVOLTARII SI INOVARII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Notă de încheiere și mulțumiri

Specializarea inteligentă este un proces de transformare structurală, care presupune dezvoltarea unei viziuni împărtășite a actorilor regionali, capabilă să inspire re-aliniere strategice, colaborări și investiții pe termen lung ale acestora. De asemenea, această viziune trebuie transformată într-un plan strategic (*roadmap*), care să combine inițiativele actorilor cu politici publice de susținere. Raportul prezentat își propune să alimenteze dialogul de construcție a unei astfel de viziuni, esențială pentru saltul către competitivitatea bazată pe inovare.

Echipa de implementare a proiectului „Dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare 2014-2020”, cod SIPOCA 27, finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) mulțumește reprezentanților mediului antreprenorial care au susținut demersul de analiză regională, prin contribuțiile lor în cadrul interviurilor și vizitelor de lucru.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVARÉ SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Bibliografie

Specializare inteligentă

EC (European Commission) (2012), Guide for research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3);

Foray D. (2013), The economic fundamentals of smart specialisation, *Ekonomiaz* 83 (2), 55-78;

Gheorghiu R. Andreescu L, Curaj A., (2016), A foresight toolkit for smart specialisation and entrepreneurial discovery, *Futures* 80, 33-44;

Radosevic S., Curaj A., Gheorghiu R., Andreescu L., Wade I. (eds.) (2017), *Advances in the Theory and Practice of Smart Specialisation*, Elsevier;

Rodrik D. (2004), *Industrial policy for twenty-first century*, UNIDO Working Paper

Analiza domeniului

Paul Pleșcan. 2018. Analiza observatorilor regionali, pe baza datelor furnizate de Tableau Public - CAEN 2016: <https://public.tableau.com/profile/paul5275#!/vizhome/CAEN-2016/Cifradeafaceri?publish=yes> (mai 2018)

www.listafirme.ro: Analiza observatorilor regionali, pe baza datelor achiziționate de pe platforma [listafirme.ro](http://www.listafirme.ro) (iunie 2018)

ADR Centru, 2017, *Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020*, Anexa 3.1 Analiza domeniilor regionale de specializare, <http://www.adrcentru.ro/Detaliu.aspx?t=StrategiaSpecializareInteligenta&eID=2531> (iunie 2018)

Vlad Andriescu, 2017. Comerțul online din România, cea mai mare creștere europeană. Articol publicat pe startup.ro: <https://start-up.ro/comertul-online-din-romania-cea-mai-mare-crestere-europeana/> (iunie 2018)

Adrian Lazar, 2017. Vanzarile online de alimente, în creștere cu 30 de procente în 2017. Articol publicat pe agrofood.ro: <http://www.agrofood.ro/Articol-vanzarile-online-de-alimente-in-crestere-cu-30-de-procente-in-2017.html/1184> (mai 2018)

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Alina Stanci, Danone vs Albalact. Românii se apropie de gigantul francez al iaurturilor. Articol publicat pe economica.net: http://www.economica.net/danone-vs-albalact-cum-se-apropie-romanii-de-gigantul-francez-al-iaurturilor_103346.html#

Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, 2016. Gastronomia traditionala locala: valori reinterpretate prin tineri, pentru noi: toti <http://saiapm.ulbsibiu.ro/proiecte/gtl.htm> (mai 2018)

Centrul de Cercetare în Biotehnologii și Inginerii Alimentare, proiecte dezvoltate: <http://www.ccbia.ulbsibiu.ro/pages/romana/proiecte-si-teme-de-cercetare.php?lang=RO> (mai 2018)

ADR Centru, Strategia de specializare inteligentă:
<http://www.adrcentru.ro/Detaliu.aspx?t=StrategiaSpecializareInteligena&eID=2531>

Calcul din date de la Registrul Comertului

Documentare realizată la nivel regional în cadrul proiectului SIPOCA27.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscti
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă.

Editorul materialului: Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior a Cercetării Dezvoltării și Inovării

Data publicării: Septembrie 2018

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVA
PENTRU FINANTAREA
INVATAMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETARII
DEZVOLTARII SI INOVARII

